

Cicle d'accions sobre la importància de la qualitat de l'aire per millorar la salut i la qualitat de vida

**Resultats del
seminari sobre
*Adaptació de
l'espai públic per a
millorar la salut i la
qualitat de vida***

**Diputació
Barcelona**

Xarxa
de Ciutats i Pobles
cap a la Sostenibilitat

La **Xarxa de Ciutats i Pobles cap a la Sostenibilitat** s'ha fixat com a objectiu promoure les polítiques i accions locals per **millorar la qualitat de l'aire, prevenir la contaminació acústica i promoure una mobilitat** més sostenible a escala local.

Els continguts de les accions proposades pel grup de treball s'alineen amb els principals reptes contemporanis en matèria de gestió ambiental i disseny urbà, posant el focus en la transformació estructural dels models de ciutat.

L'**adaptació de l'espai públic** per millorar la salut i la qualitat de vida es planteja com una palanca estratègica per reorientar la mobilitat, reduir impactes ambientals i recuperar l'entorn urbà com a espai de convivència i benestar per a la ciutadania.

L'**espai públic, l'aplicació tècnica de la nova Directiva 2024/2881 sobre la qualitat de l'aire** i el desplegament d'una metodologia de **seguiment i avaluació de les zones de baixes emissions (ZBE)** esdevenen eixos centrals del cicle. Més enllà del compliment normatiu, l'objectiu és dotar els municipis d'eines de planificació, gestió i avaluació que permetin mesurar l'impacte real de les polítiques públiques i orientar la presa de decisions amb criteris d'eficàcia, transparència i rendició de comptes. D'aquesta manera, es consolida un model urbà basat en la sostenibilitat ambiental, la salut pública i l'equitat territorial.

Accions

Sessió de treball 1

24 d'abril

Com implementar la
Directiva 2024/2881

Seminari

3 i 10 de juliol

Adaptació de l'espai públic
per a millorar la salut i la
qualitat de vida

Sessió de treball 2

10 de novembre

Metodologia de seguiment
de les zones de baixes
emissions (ZBE)

SEMINARI

Adaptació de l'espai públic per a millorar la salut i la qualitat de vida
3 i 10 de juliol de 2026

SEMINARI

Adaptació de l'espai públic per a millorar la salut i la qualitat de vida
3 i 10 de juliol de 2026

Decàleg

Què cal tenir en compte a l'hora d'adaptar l'espai públic per millorar la salut i la qualitat de vida?

Adaptar l'espai públic requereix una visió **estratègica i multiescalar** que el situï com a infraestructura bàsica de salut.

Cal concebre la **infraestructura verda** com una estratègia que garanteix la **resiliència** dels espais,

i permetre transitar cap a un model on el **carrer** deixi de ser un passadís de mobilitat per esdevenir un **espai col·lectiu** de la ciutadania que afavoreixi la **cohesió social i el benestar emocional**, especialment en territoris vulnerables.

1. Priorització de la vitalitat urbana sobre la mobilitat

Cal un canvi de paradigma per deixar d'entendre els carrers com a simples passadissos per a vehicles i començar a veure'ls com una "habitació col·lectiva" de la ciutat. L'objectiu és recuperar l'espai públic per a la **socialització, el joc i la vida comunitària**, reduint el domini del vehicle privat.

2. Recuperació del 75% dels carrers per a la ciutadania

Seguint els criteris de l'enginyeria de trànsit, només un 25% de la xarxa viària és necessària per als desplaçaments de llarg recorregut. Cal aprofitar la resta dels carrers per convertir-los en espais d'estada on la mobilitat local sigui secundària respecte a les funcions socials.

3. Dissenyar espais segurs

El disseny dels espais públics ha de promoure la interacció social i el sentiment d'identitat per enfortir les xarxes de suport quotidià. Però un espai només es farà servir si les persones el perceben com a segur i inclusiu, evitant racons foscos i fomentant la visibilitat des de les plantes baixes.

SEMINARI

Adaptació de l'espai públic per a millorar la salut i la qualitat de vida
3 i 10 de juliol de 2026

Decàleg

4. Desdramatitzar el fet de caminar amb el Metrominut

Aquesta eina de comunicació visual, inspirada en els plànols de metro, ajuda a evidenciar que la proximitat entre punts significatius de la ciutat és més gran de la que percebem. És un recurs clau per normalitzar la **mobilitat activa** i mostrar que caminar és sovint la forma **més ràpida** de moure's.

5. Els entorns escolars com a palanca de canvi

La infància és el col·lectiu més vulnerable als impactes del trànsit, per la qual cosa els entorns escolars han de ser **espais estratègics de regeneració urbana**. Millorar-ne la qualitat ambiental, l'habitabilitat i la seguretat viària permet establir noves regles d'urbanisme que beneficïen tota la societat.

6. Impacte de la contaminació i predicció als entorns escolars

Actualment, el **90% dels centres** de l'àrea metropolitana ja **superen el futur límit europeu de NO2**, posant en risc el desenvolupament cognitiu infantil. Les previsions per al 2030 exigeixen transformacions urgents en la mobilitat i la naturalització de patis per complir els nous l·lindars de salut. Actuar sobre la qualitat de l'aire escolar és una mesura de **justícia social** imprescindible per protegir el col·lectiu més vulnerable.

7. El Bicibús com a eina de transformació comunitària i autonomia

Les rutes grupals en bicicleta cap a l'escola fomenten hàbits de mobilitat activa i permeten que els infants recuperin l'autonomia en els seus desplaçaments quotidians. L'èxit d'aquestes xarxes demostra que la **implicació ciutadana** és clau per forçar **canvis estructurals** que millorin la qualitat de l'aire a les nostres ciutats.

SEMINARI

Adaptació de l'espai públic per a millorar la salut i la qualitat de vida
3 i 10 de juliol de 2026

Decàleg

8. Planificació urbana multiescalar i habitabilitat

De la mateixa manera que l'habitatge té pautes d'habitabilitat, l'espai urbà ha de garantir condicions mínimes de confort, salut i seguretat. Cal una planificació que integri des de la gran escala territorial fins a la microescala de proximitat.

9. Avaluació dels determinants de salut en el disseny urbà

És essencial utilitzar eines tècniques que ajudin a mesurar l'impacte que les reformes urbanes tenen sobre el benestar. Analitzar determinants com la qualitat de l'aire, el soroll o els usos de l'espai permet comunicar a la ciutadania els beneficis reals de les transformacions per a la seva salut i afavorir la seva acceptació.

10. La infraestructura verda com a dret bàsic

El verd urbà ha de ser una infraestructura de base, planificada jeràrquicament. Cal garantir que cada ciutadà pugui veure 3 arbres des de casa, tingui un 30% de coberta vegetal al barri i visqui a 300 metres d'un parc (regla 3-30-300). Aquestes mètriques ajuden a transformar les ciutats en entorns "salutogènics".

SEMINARI 1

Adaptació de l'espai públic per a millorar la salut i la qualitat de vida
3 i 10 de juliol de 2026

Relat

Síntesi del Seminari

Durant el seminari, es planteja la transformació de l'espai urbà com una **palanca estratègica** per reorientar la mobilitat, reduir els impactes ambientals i recuperar el carrer com un espai de convivència i benestar per a la ciutadania.

La primera sessió es va centrar en la transformació urbana i la recuperació de la vitalitat, **qüestionant el domini del cotxe** i defensant un model on el carrer deixi de ser un simple passadís de pas per esdevenir un espai col·lectiu de la ciutat on es faciliti la cohesió i interacció ciutadana. Es presenta un estudi sobre la **millora dels entorns escolars** a l'àrea metropolitana de Barcelona, posant el focus en l'elevada vulnerabilitat dels infants davant la crisi ambiental i social i se subratlla la necessitat d'intervenir en aquests espais per **millorar-ne l'habitabilitat i la seguretat viària**. En aquesta línia, es recorda la importància de fomentar els desplaçaments actius i desdramatitzar el fet de caminar evidenciant que la proximitat urbana és més gran del que sovint percebem (**Metrominut**).

La **segona sessió** va aprofundir en l'afectació de la salut i el disseny resilient. Es reivindica la **infraestructura verda i blava com un dret bàsic**, defensant una **planificació multiescalar** que connecti la microescala de proximitat amb la xarxa territorial per combatre l'illa de calor. S'alerta que la contaminació atmosfèrica afecta críticament el desenvolupament neurocognitiu infantil, per la qual cosa es proposa aplicar la **regla del 3-30-300**. I la necessitat d'**avaluar els determinants de salut** en l'espai públic (exposicions ambientals, seguretat, manteniment i salubritat, accés i connectivitat, usos, comunitat, i confort i atractiu), per permetre als tècnics municipals mesurar científicament l'impacte de les seves reformes sobre el benestar ciutadà i ajudar-los a comunicar els seus beneficis a la ciutadania.

En conclusió, transformar l'espai urbà en una infraestructura de salut resilient exigeix un **compromís transversal** i cal prioritzar el benestar i la protecció dels col·lectius més vulnerables, com és la infància, davant els riscos ambientals.

Mira tot el seminari [aquí](#).

Consulta la [documentació](#)

SEMINARI

Adaptació de l'espai públic per a millorar la salut i la qualitat de vida

3 i 10 de juliol de 2026

Sessió 1 “La transformació urbana de les ciutats”

Relat

Síntesi de la Sessió 1

Aquesta sessió del seminari va exposar la necessitat d'aplicar estratègies per **recuperar l'espai públic** com un actiu fonamental per a la **salut i el benestar** de tota la ciutadania.

Màrius Navazo (Gea21) va obrir la sessió defensant que la **vitalitat urbana** ha de ser el gran objectiu dels nostres carrers, situant la mobilitat com un mitjà i no com un fi en si mateix. Va argumentar que la transformació de les ciutats és una decisió **ideològica i social**, més que tècnica, i que cal superar frens sociològics com la dependència de l'aparcament o el recel cap a l'ús compartit de l'espai públic per part de col·lectius diversos. La seva proposta se centra a **recuperar el 75% dels carrers** (no principals) on la ciutadania pugui socialitzar, jugar i viure, utilitzant l'urbanisme tàctic i programes facilitadors per retornar el protagonisme a les persones.

Helena Cruz (Territorisxlm) va presentar un estudi sobre la millora dels **entorns escolars** a l'àrea metropolitana de Barcelona, posant el focus en l'elevada vulnerabilitat dels infants davant la crisi ambiental i social. A través d'una diagnosi de 916 centres, va alertar que un terç de les escoles disposa de patis insuficients i que el 90% dels entorns escolars superen els futurs límits de contaminació atmosfèrica fixats per la Unió Europea. La ponència va subratllar la necessitat d'intervenir en aquests espais per millorar-ne l'**habitabilitat i la seguretat viària**, proposant un catàleg d'actuacions per fomentar la renaturalització i la implicació de tota la comunitat educativa mitjançant processos de cocreació.

Rafa Ocaña (Diputació de Barcelona) i Ana Montalbán (Ciudades que caminan) van tancar la jornada presentant el **Metrominut** com una eina estratègica de comunicació per incentivar caminar com el principal mitjà de transport urbà. Ocaña va destacar el suport tècnic i les noves línies de finançament de la Diputació de Barcelona per ajudar els municipis a implementar infraestructures de mobilitat activa i saludable. Montalbán va explicar com aquests mapes sinòptics ajuden a **desdramatitzar el fet de caminar** en mostrar de manera visual que les distàncies urbanes són més curtes del que es perceben, promovent una ciutat més accessible, inclusiva i connectada per a totes les persones.

SEMINARI

Adaptació de l'espai públic per a millorar la salut i la qualitat de vida

3 i 10 de juliol de 2026

Sessió 1 “La transformació urbana de les ciutats”

Relat

La recuperació de la vitalitat urbana i la transformació de les ciutats

En **Màrius Navazo**, tècnic de mobilitat de Gea21, defensa que l'objectiu principal dels carrers ha de ser la **vitalitat urbana**, i que la mobilitat ha de passar a ser un instrument al servei d'aquesta vitalitat i no un fi en si mateix. Sosté que s'ha passat dècades dissenyant l'espai públic exclusivament per anar d'un punt A a un punt B (especialment en vehicle privat), sacrificant sovint la funció del carrer com espai socialització.

Subratlla que la transformació urbana **no és un repte tècnic, sinó una decisió totalment ideològica i social**, que no calen algorismes ni simulacions d'enginyeria complexes per decidir si un carrer ha de tenir més arbres o menys cotxes, sinó una voluntat política clara que decideixi per a qui i per què volem que serveixi l'espai públic. Detalla que existeixen **cinc frens al canvi** que són de caràcter sociològic i no tècnic: la dificultat d'eliminar places d'aparcament, la resistència a canviar els sentits de circulació, el temor infundat dels comerços a perdre negoci, la por dels polítics a perdre vots i, de manera destacada, el recel cap a la vitalitat urbana. Sovint, el veïnat prefereix tenir un carrer buit i ple de cotxes aparcats abans que un carrer amb vida ciutadana per por al soroll. Ho compara amb una **"síndrome d'Estocolm"** amb el cotxe, acceptant els seus danys (contaminació, soroll, morts) i presentant una resistència ferotge a perdre els privilegis que se l'ha atorgat històricament.

Per estructurar una possible transformació, Navazo proposa destinar només un 25% dels carrers a la funció de passadís (mobilitat de pas) i transformar el **75% restant en "carrers habitació"** on l'asfalt deixi de tenir una forma lineal de carretera i passi a tenir una disposició pensada per a les persones, on el cotxe (només amb origen o destí al carrer) hagi de buscar-se el camí. Aquesta configuració es pot aconseguir mitjançant el model de superilles, expulsant el trànsit de pas o creant bosses d'habitabilitat.

Finalment, l'administració ha de promoure la vitalitat urbana actuant tant sobre els **tangibles** (urbanisme, llicències, obres...) com sobre els **intangibles** (cultura de l'oci, civisme...), deixar de posar traves i esdevenir facilitadora a través de programes de baix cost com els **"Play Streets"**, on el veïnat pot sol·licitar el tall esporàdic d'un carrer per al joc infantil. En definitiva, deixar de veure els carrers com a simples passadissos per a vehicles i tractar-los com a espais on la gent pugui jugar, conversar i conviure.

La millora dels entorns escolars a l'àmbit metropolità de Barcelona

La intervenció de l'**Helena Cruz**, geògrafa de Territorisxlm, parteix de la premissa que els **entorns escolars són espais estratègics** per impulsar un canvi de l'urbanisme actual. Destaca que la infància és molt més vulnerable als impactes del vehicle privat, ja que la contaminació atmosfèrica afecta directament el seu desenvolupament cognitiu i físic a causa de la seva menor estatura i un ritme respiratori més elevat.

Presenta la **metodologia d'anàlisi i l'estat actual de 916 entorns escolars repartits en 36 municipis de l'àrea metropolitana de Barcelona** ([consultar estudi](#)). Per analitzar la realitat de cada centre, s'han definit **cinc dimensions clau**: les condicions del mateix centre (estudiants i superfície de patis), les condicions urbanístiques de l'entorn (densitat i espais lliures), la qualitat ambiental (aire, soroll i verd), la seguretat viària i la vulnerabilitat socioeconòmica de les famílies. Aquesta anàlisi permet a les administracions identificar on hi ha més necessitats i establir **criteris de priorització** per a les futures intervencions.

Els resultats de la diagnosi revelen una situació de **vulnerabilitat ambiental i d'espai molt significativa**. Per exemple, el 33% dels centres analitzats disposen d'un pati insuficient segons els decrets vigents i un de cada tres centres es troba en barris amb menys de 5 m² de verd urbà per habitant. Pel que fa a la qualitat de l'aire, les dades són crítiques: tot i que la majoria compleixen els límits legals actuals, el **90% de les escoles superaran els futurs llindars de contaminació** (NO2 i PM10) fixats per la Unió Europea per al 2030. A més, **gairebé la meitat dels centres presenta una vulnerabilitat alta davant els efectes del canvi climàtic**.

Davant d'aquesta situació, el treball proposa un **catàleg d'estratègies d'actuació** centrades a millorar la qualitat ambiental, l'habitabilitat i la seguretat viària mitjançant la implicació de tota la comunitat educativa. Es plantegen mesures per guanyar espai públic eliminant aparcaments o tancant carrers al trànsit, reduir la velocitat dels vehicles i visibilitzar l'escola com un equipament central del barri. L'objectiu final és **renaturalitzar l'espai i crear zones d'estada i joc** al carrer que funcionin com a refugis climàtics reals, garantint així el benestar i l'autonomia dels infants a la ciutat.

Metrominut: Què és i quins beneficis aporta

El Metrominut és una iniciativa que busca situar la mobilitat a peu en el vèrtex superior de la **piràmide de la mobilitat sostenible** mitjançant la creació de mapes de temps i distàncies.

Rafael Ocaña, Tècnic de mobilitat sostenible de la Diputació de Barcelona (DIBA), va iniciar la intervenció recordant que caminar és el mitjà de transport més saludable i amb menor impacte ambiental, destacant que distàncies de fins a **2 quilòmetres** són plenament assumibles a peu per a la ciutadania (uns 24-30 minuts de trajecte). Per potenciar-ho, la DIBA ofereix suport tècnic als municipis per a la redacció d'estudis de mobilitat i la implementació del Metrominut. També ha activat noves línies de **suport econòmic** destinades a materialitzar la mobilitat activa als carrers. Aquest finançament permet als ajuntaments executar actuacions com la instal·lació de senyalització informativa del Metrominut, la millora de la seguretat en entorns escolars mitjançant l'urbanisme tàctic o la creació d'infraestructura per a bicicletes. Aquest suport es complementa amb una oferta formativa específica per a personal tècnic, com el curs "Caminem i pedalem", per garantir que les intervencions tinguin un enfocament de salut pública i equitat.

Ana Montalbán, directora la *Red de Ciudades que Caminan*, va definir el Metrominut no només com un mapa, sinó com una potent **eina de comunicació i publicitat** per "desdramatitzar" el fet de caminar. Amb origen a Pontevedra, aquest recurs utilitza una estètica de plànol de metro per mostrar de manera visual i atractiva que els punts significatius de la ciutat estan molt més a prop del que percebem. L'objectiu és convèncer la població que caminar no només és possible, sinó que sovint és la forma més ràpida i eficient de moure's pels centres urbans, aportant beneficis directes al comerç local i a la cohesió social.

Finalment, la ponència va destacar la versatilitat de les aplicacions del projecte, posant un èmfasi especial en el **Metrominut escolar**. Aquesta activitat permet als infants participar directament en la cocreació dels mapes del seu barri, calculant ells mateixos els temps de desplaçament al centre educatiu. Aquesta metodologia no només fomenta l'autonomia infantil, sinó que converteix el camí a l'escola en una experiència d'aprenentatge sobre el territori. En resum, el Metrominut esdevé un aliat estratègic per a les administracions que volen normalitzar el fet de caminar.

SEMINARI 1

Adaptació de l'espai públic per a millorar la salut i la qualitat de vida 3 i 10 de juliol de 2026

Sessió 1 “La transformació urbana de les ciutats”

Relat

Torn de preguntes

Es va preguntar si l'estudi presentat per l'Helena Cruz incloïa el tipus de patis, denunciant que molts d'ells són autèntics "deserts" sense ombra ni verd, espais on l'alumnat passa moltes hores i que sovint no són saludables.

L'**Helena Cruz** va respondre que, tot i que en l'estudi metropolità no era possible analitzar el detall dels 916 patis, en estudis de caràcter municipal sí que es fa treball de camp per incorporar les particularitats de cada centre, no només en termes bioclimàtics, sinó també amb una perspectiva de gènere en el disseny dels patis, ja que molts estan dominats per pistes esportives on es juga, principalment a futbol, i es desplacen a les nenes a espais perifèrics.

L'**Ana Montalbán** va llançar una advertència sobre el concepte de "refugis climàtics", criticant que sovint s'entenen només com a espais refrigerats artificialment. Va reivindicar que els patis escolars tenen un potencial per esdevenir refugis climàtics reals mitjançant la natura.

Per la seva banda, el **Rafael Ocaña** va tancar el debat explicant que la Diputació de Barcelona prioritza el treball en infraestructura verda (arbrat) per sobre de solucions temporals com els tendals, amb l'objectiu de lligar la mobilitat sostenible amb la salut pública i l'equitat en l'ús de l'espai públic. És per això s'han elaborat un seguit d'[eines per pal·liar els efectes de la calor](#) que estan a disposició dels municipis.

Síntesi de la Sessió 2

Aquesta sessió ha aprofundit en com el disseny urbà condiona directament la salut física i emocional de les persones. Durant la sessió, s’ha subratllat que l’espai públic no és només un lloc de pas, sinó l’habitatge col·lectiu on es desenvolupa la vida quotidiana, fet que exigeix pautes d’habitabilitat i resiliència per fer front als reptes ambientals actuals. Les diverses ponències han ofert des d’una visió tècnica de la planificació territorial fins a l’evidència mèdica de l’impacte de la contaminació, culminant amb la presentació d’eines pràctiques per a la gestió municipal.

Mònica Beguer (Territorisxlm) ha defensat la necessitat d’una planificació urbana multiescalar, que vagi des de l’estratègia territorial fins a la microescala de proximitat per no perdre oportunitats de millora. Reivindica l’**accés a la infraestructura verda com un dret bàsic**, fonamental per combatre l’efecte de l’illa de calor i garantir la resiliència de les ciutats davant els episodis climàtics extrems. Mitjançant exemples pràctics ha mostrat com els instruments urbanístics poden transformar espais residuals en matrius d’espais lliures que fomentin la cohesió social i el benestar emocional, especialment en territoris vulnerables.

Elena Codina (Hospital Sant Joan de Déu) ha aportat la visió de la pediatria ambiental, alertant que la infància és un col·lectiu amb una **vulnerabilitat biològica específica** davant la contaminació atmosfèrica. Ha explicat com les partícules contaminants afecten el desenvolupament cognitiu, la memòria i la salut cardiovascular dels infants, especialment en aquells entorns escolars que no compleixen les directives europees de qualitat de l’aire, i aplicar la regla “3-30-300” (veure tres arbres, tenir un 30% de verd al barri i viure a 300 metres d’un parc) com una estratègia per millorar la salut mental i el benestar planetari de manera simultània i la importància de fer front a la contaminació entre tots els sectors de manera transversal.

Marta Viada (Diputació de Barcelona) ha presentat una **eina digital d’avaluació** dissenyada per facilitar als equips tècnics municipals l’anàlisi dels determinants de salut en els projectes d’espai públic. L’eina es basa en l’evidència científica per mesurar set dimensions clau (exposicions ambientals, comunitat, confort i atractiu, connectivitat, seguretat, manteniment i usos). Remarca el fet que un espai només és saludable si la ciutadania el percep com a segur i inclusiu, i ha destacat la importància de dissenyar entorns que promoguin l’activitat física i el joc naturalitzat per als infants.

Espais públics, democràtics i resilients per millorar la salut de la ciutadania

La Mònica Beguer (arquitecta-urbanista i fundadora de Territorisxlm) presenta la necessitat d'entendre l'espai públic com un element clau per a la millora de la salut i la resiliència urbana. Defensa la planificació d'aquests espais des de la **multiescalaritat**, integrant la visió territorial amb la microescala de proximitat. En aquest sentit, la **infraestructura verda** s'ha de considerar un **dret bàsic de la ciutadania**, planificada com una xarxa jerarquizada que connecti els eixos viaris amb els parcs territorials per combatre l'efecte de l'illa de calor i garantir entorns més habitables.

Posa de manifest una mancança important en l'urbanisme actual: on l'**espai urbà no té pautes mínimes d'habitabilitat**, malgrat que és el lloc on s'habita de manera col·lectiva la major part del dia. **L'espai públic ha de complir funcions ambientals, però sobretot ha de tenir una funció social relacional, fomentant l'arrelament i la cohesió als barris**. Perquè si un espai no està ben ubicat o no té les condicions físiques adequades, difícilment esdevindrà un bon espai públic que generi benestar físic i emocional.

Presenta el **Pla especial dels espais blaus del Vendrell**, que posa en valor les rieres com a infraestructura verda i blava, que combina la seguretat hidràulica davant el risc d'inundabilitat amb la creació de **guies de criteris per a la renaturalització i la integració paisatgística** que **converteix la diagnosi tècnica en normativa d'aplicació directa** per al futur creixement del municipi. A continuació, explica que el **MPGM vora sud El Papiol** va configurar una nova matriu d'espais verds funcionals i accessibles, articulats a través d'un nou eix de vianants que connecta el nucli urbà amb l'estació de transport i l'entorn natural. Aquesta **replanificació de la xarxa d'espais lliures** va dotar els barris de llocs de trobada, jocs infantils i refugis climàtics que abans eren inexistents. Finalment, presenta el **Pla director de l'espai públic del Masnou**, que esdevé un full de ruta per fer que el municipi sigui més resilient, **transformant les antigues rieres en eixos de seguretat, confort i funció social**, on es busca que l'asfalt ajudi a gestionar les grans riuades mentre es generen espais d'estada i joc.

Conclou la intervenció amb la idea de **prioritzar les actuacions** basant-se en la **identitat local** (centres històrics) i la **justícia socioespacial**, garantint que tots els barris disposin de refugis climàtics en entorns estratègics com escoles o centres de salut.

Les implicacions sanitàries de la qualitat de l’aire

L’**Elena Codina** (pediatra i responsable de la Unitat de Salut Ambiental Pediàtrica de l'Hospital Sant Joan de Déu) se centra en la necessitat de transformar el disseny de les ciutats perquè esdevinguin **entorns salutogènics**. Aquest model explica que la nostra salut no ve determinada només per la genètica, sinó per la combinació del nostre estil de vida i, de manera determinant, per l'entorn extern on vivim, incloent-hi la contaminació atmosfèrica, el clima, el soroll i l'accés a espais verds. Subratlla que la contaminació de l'aire és el factor ambiental que més malalties causa en l'ésser humà.

Exposa la **vulnerabilitat específica dels infants** perquè el seu organisme està en ple desenvolupament i respira més ràpidament, cosa que augmenta la ingesta proporcional de tòxics. A més, per la seva menor estatura, respiren l'aire més proper al sòl, on la concentració de partícules contaminants és més densa i estan més a prop de les fonts emissores. Aquesta exposició té conseqüències greus: a Barcelona, prop de la meitat dels casos d'**asma infantil** (48%) són directament atribuïbles a la contaminació, i també es detecten afectacions en el **desenvolupament neurocognitiu** (memòria de treball i TDAC) i la **salut cardiovascular**, entre d’altres.

Per revertir aquesta situació, proposa polítiques urbanes basades en l'evidència científica que passin pel "doble xec": han de ser **bones per al planeta i bones per a les persones**. Entre les propostes destaca la **regla del 3-30-300** (veure tres arbres des de casa, un 30% de coberta vegetal al barri i viure a 300 metres d'un parc), que s'ha demostrat clau per a la salut mental i la reducció de la prescripció de psicofàrmacs. També reivindica la pacificació i renaturalització dels **entorns escolars** com una qüestió de justícia social, i el foment d'iniciatives comunitàries com el **bicibús** per interioritzar nous hàbits de mobilitat activa.

Finalment, davant la dada alarmant que els menors de cinc anys patiran el 88% de la càrrega de malaltia vinculada al canvi climàtic, l'experta fa una crida a l'**activisme mèdic i professional**, subratllant que la millora de la salut ambiental requereix una **transversalitat real entre sectors** com la medicina, l'enginyeria i l'arquitectura per influir eficaçment en les polítiques públiques i convida a sumar suports a la **[carta oberta als responsables polítics](#)** impulsada pel Col·legi de Metges de Barcelona, la Societat Catalana de Pediatria, ISGlobal, Revolta Escolar i Eixample Respira.

Presentació de l'eina per avaluar els determinants de salut en l'espai públic

La ponència de la Marta Viada (responsable d'Espai Públic, de la Diputació de Barcelona) es va centrar en la presentació de l'[Eina per avaluar els determinants de salut en l'espai públic](#), un recurs digital dissenyat per ajudar a integrar la perspectiva del benestar en el disseny urbà. Aquesta eina neix d'un treball transversal i respon a un doble objectiu: facilitar als equips professionals a la **planificació d'espais saludables** i, alhora, disposar de dades clares per **comunicar a la ciutadania els beneficis reals** que les transformacions urbanes tenen per a la seva qualitat de vida.

La metodologia de l'eina és fruit d'una col·laboració amb ISGlobal i es basa estrictament en **l'evidència científica**. Mitjançant una revisió exhaustiva de la literatura mèdica i ambiental, es van identificar més de **100 ítems de l'espai públic** vinculats directament a beneficis per a la salut. Aquests elements s'han agrupat en **set grans determinants** per fer l'avaluació més àgil i operativa: exposicions ambientals, seguretat, manteniment i salubritat, accés i connectivitat, usos, comunitat, i confort i atractiu.

En l'àmbit de les **exposicions ambientals**, es destaca la importància de l'ombra i el benestar tèrmic per combatre l'efecte de l'illa de calor, com també la selecció d'espècies vegetals amb baixa al·lergenicitat que facin ombra i captin contaminants, però, alhora, cal garantir la ventilació per evitar concentrar tòxics a nivell de terra. En l'àmbit de la **seguretat**, posa l'èmfasi en el fet que un espai només és saludable si les persones el perceben com a segur i inclusiu, evitant racons foscos i fomentant la transparència amb les plantes baixes. I la importància de comunicar que l'aspecte dels espais varia segons l'època de l'any, no per falta de **manteniment** sinó al cicle de vida de la natura que hi ha.

Pel que fa a l'ús pràctic de l'eina, funciona com una aplicació web on els tècnics responen un qüestionari que genera informes amb **taules i diagrames comparatius** entre l'estat actual d'un espai i el projecte de reforma previst. Això permet visualitzar ràpidament quins aspectes de salut s'estan millorant. Actualment, s'està treballant en una actualització per donar més pes al **vector del canvi climàtic** i incorporar la **ciència ciutadana** mitjançant l'ús de sensors per part del veïnat. Finalment, anuncia la recent publicació de la "[Guia per al disseny de carrers saludables](#)" i que s'està treballant per transformar-la en una eina digital amb un funcionament similar.

SEMINARI 1

Adaptació de l'espai públic per a millorar la salut i la qualitat de vida

3 i 10 de juliol de 2026

Sessió 2 “L’afectació de la salut a l’espai públic”

Relat

Torn de preguntes

Una de les participants proposa establir una coordinació amb l'ATM per donar a conèixer les eines que l'entitat posa a disposició dels municipis, com ara sensors de qualitat de l'aire, confort tèrmic i soroll, que poden ser útils per al seguiment de les Zones de Baixes Emissions (ZBE).

En resposta, s'informa que ja s'ha contactat amb l'ATM per participar en una sessió presencial dedicada específicament a la metodologia de seguiment de les ZBE, prevista per al pròxim 10 de novembre, i que comptarà amb la participació de Xavier Senyer, director de Mobilitat de l'entitat.

